

קונטרס

צדקת רחל

אודות האישיות המרוממת

הרבנית הצדקנית

שיינא רחל פארטוגאל ע"ה

א"ח הרה"ק בעל נועם אליעזר מסקולען זצוק"ל

יצא לאור העולם לקראת יומא דהילולא

ג' סיון תשפ"ה

מקום מנוחתה במרומי הר המנוחות

סמוך ונראה לציונו של

הרה"ק מוהר"א מבעלזא זצוק"ל

צדקת רחל

(א) השוחט ובורך בעיר פרומושיקא היה הרב החסיד רבי יעקב שינפלד זכר צדיק לברכה. הוא היה אדם גדול וגם בעל יחוס. הנאון הקדוש המוכיח מפולגנאה – תלמיד הפעל שם טוב הקדוש – פאר את שלשלת יחוסם, וכן הנאון הקדוש רבי ישראל חריף זכר צדיק לברכה, שהיה גם הוא מבני החבריא קדישא של הפעל שם טוב הקדוש זכותו וגן עלינו ועל כל ישראל.

(ב) בבית הקדוש הזה עמדה עריסתה של הרבנית שינא רחל. אזניה הקטנטנות קלטו את דברי התורה שהיה אביה רבי יעקב לומד בלילות. הוא היה מן הצדיקים הנסתרים, וחפש בכל מאודו להסתיר את מעשיו הטובים.

(ג) הרבנית שינא רחל היתה מלמדת גדולה. בשנות נעוריה, עוד בטרם נוסד בית-הספר 'בית יעקב' לבנות ישראל, היתה היא מקבצת סביבה נערות ולומדת בפניהן הלכות וענייני דיומא.

(ד) הרבנית השתוקקה מאוד להגיע לארץ הקדש, כשאיפת בני חוץ לארץ מאז ומעולם – להגיע לפלטרין של מלך ולשאב מפארו הרוחני. אולם במדמה שההשתוקקות של הרבנית לארץ הקדש עלתה וגברה הרבה מאוד, היא היתה גדולה פי כמה מן השאיפה של כל יהודי הנמצא בארצות הגולה.

(ה) אף על פי שהיא היתה עסוקה למעלה ראש מסביב לילדים היתומים במשך עשרות שנים, במרבית שנותיה, לא היתה מותרת בשום פעם על התפללות, בהיות והן היו חבלי הקשר החזקים שלה לאבינו שבשמים. תדיר היתה מתפללת ומתחננת להקדוש ברוך הוא, ושלש פעמים ביום היתה נוסלת בידה את סדור התפלה ומתפללת בו – שחרית, מנחה, וערבית. כמו כן לא היתה מותרת על היום תהלים, אותו אמרה דבר יום ביומו בכל עת.

(ו) ליל שבת היתה היא יושבת כשהמטפחת הלבנה לראשה והסגר הלבן למתניה, וקוראת בפרשת השבוע – 'שנים מקרא ואחד תרגום'. קדשת שבת קדש זרחה על פניה.

(ז) ובכל זאת... קשה היה עבור הרבנית לוותר על ההתרוממות המיוחדת של ארץ ישראל, על הפאר של ירושלים קרתא דשופריא.

(ח) התלאות והיגיעות הרבות נתנו את אותותיהן בגופה החלוש של הרבנית. במשך שנים רבות סבלה מכאבים ויסורים שונים, אך חרף כל זאת לא חסה על עצמה והמשיכה לשאת את על צרכי הכלל על כתפיה המיסרות.

ט) בְּלִתָּהּ הֶרֶבֶנִית רִיזָל מִסְקוּלֶעֶן ע"ה: אָנִי חוֹשֵׁב שֶׁלֹּא אֲנִי אֶגְזִים אִם אֹמֵר שֶׁהַכִּנְסֶת הָאוֹרְחִים שֶׁלָּהֶם הִגִּיעָה לְדִרְגָּה שֶׁל אֲבִרָהָם אֲבִינוּ ע"ה. חָמִי וְחִמּוֹתַי ע"ה קִיֵּמוּ אֵף הֵם מִצְוֹת הַכִּנְסֶת אוֹרְחִים בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ. לְעֵתִים תְּכּוּפוֹת שֶׁרָרָה הַדִּחְקוֹת בְּבֵיתָם עַד כְּדֵי כֶּךָ, שִׁאֵת פְּרוּסֶת הַלֶּחֶם שֶׁלָּהֶם הִעֲנִיקוּ לְאוֹרְחֵיהֶם, וְזֹאת בְּמֵאֹר פָּנִים לְבָבִי, וּבְמֵאֹר הַתֵּנָא: "בְּסֶכֶר פָּנִים יָפוֹת".

י) כֶּךָ נִמְשָׁךְ הַבְּנִין הַגָּדוֹל שֶׁל צִדְקָה וְחֶסֶד וְהַכִּנְסֶת אוֹרְחִים. בְּמִשְׁךְ הַזְּמַן הַתְּמַלֵּא הַבֵּית בְּמֵאוֹת יְתוּמִים וִיתוּמוֹת, אוֹתָם הִצִּילוּ בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ, בְּשִׁהֵם שְׂמִים אֵת נֶפֶשָׁם בְּכַפָּם – בְּסִכְנָה מֵאִימֵי הַמִּשְׁטָר הַקּוֹמוּנִיסְטִי – בְּמַעַט אֶצֶל כָּל יֶלֶד מֵתוֹכָם. הָיוּ יְלָדִים כְּאַלֶּה, אֲשֶׁר חָלְצוּ אוֹתָם בְּגִנְבָה מִן ה'קוֹלְחוּזִים' (מַעֲזִין 'קְבוּצִים') הַקּוֹמוּנִיסְטִיִּים, בְּאִישׁוֹן לִילָה, בְּשִׁהֵם יְשָׁנִים, וּבְזִמְנִים הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר הֵאָכִילוּ אוֹתָם וְהִלְבִּישׁוּ אוֹתָם וּבְמִסִּירוֹת גָּדְלוּ אוֹתָם לְעִבּוּדַת הַבוֹרָא, וְהִשְׁיִאוּ אוֹתָם בְּזוּגִים הַגּוֹנִים.

יא) כִּיּוֹם הֵם כְּכָר סָבִים וְסִבְתוֹת לְדוֹרוֹת יִשְׂרָאֵל וּמְבָרְכִים שֶׁל צֶאֱצָאֵי חֲסִידֵיִם. יב) לֹא בְּקִלּוֹת עֲלִיתָה הַצִּלְתָּן שֶׁל הַיְתוּמִים הָרַבִּים, כִּפִּי שֶׁהֶרֶבֶנִית שִׁינָא רַחֵל ע"ה הִיָּתָה מֵתִבְטָאת רַבּוֹת: "כָּל אֶחָד מִן הַיְלָדִים עָלָה לִי יוֹתֵר קָשָׁה מֵאֲשֶׁר הַיְלָדִים שְׁלִי".

יג) בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ נִלְחַמוּ עַל כָּל יֶלֶד, מִבְּלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל הַסִּכְנָה שֶׁאַרְבֵּה לָהֶם! בְּמַעַט תְּמִיד סָכְנוּ אֵת הַחֹפֶשׁ שֶׁלָּהֶם, וְלְעֵתִים דִּי תְּכּוּפוֹת הָיוּ גַם הַחַיִּים עֲצָמָם בְּסִכְנָה! חֶרֶף כָּל הַסִּכְנוֹת הַלָּלוּ, לְחַמוּ כְּמוֹ אֲרִיּוֹת! בְּכוּחוֹת שְׂמִימִיִּים וּבְעִזָּזַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הִצִּילָחוּ לְהַצִּיל יֶלֶד נוֹסֵף מִן הַקּוֹלְחוּזִים הַקּוֹמוּנִיסְטִיִּים! עוֹד נִשְׁמָה יְהוּדִית לְהִשָּׁב אֶל תַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׂכִינָה! אֲשֶׁר אֶלְמָלֵא הָרַבִּי מִסְקוּלֶעֶן וְצ"ל יַחַד עִם הֶרֶבֶנִית שִׁינָא רַחֵל בֵּת הָרַב ר' יַעֲקֹב ע"ה, הָיוּ כָּל הַיְלָדִים הָאֵלֶּה גּוֹדְלִים חָיו קוֹמוּנִיסְטִים שֶׁל מִמָּשׁ, מִבְּלִי לְדַעַת אֲפִלּוּ הָאֵם מוֹצֵאִם מִיְּהוּדִים.

יד) פַּעַם אַחַת קִבְּלָה סָכוּם בְּסֶף מְכַבֵּד מֵאַחוּתָהּ הַגָּדוֹלָה שֶׁהִיָּתָה אִשָּׁה עֲשִׂירָה, כְּדֵי שִׁיָּהֶיָּה לָּהּ לְקִנּוֹת לְעֲצָמָהּ בְּגִדִים יָפִים וְרַהֲיִטִּים יָפִים, וְהַשְׁתַּמְשָׁה עִם הַכֶּסֶף הַזֶּה כְּדֵי לְקִנּוֹת אֶכָּל לְיְהוּדִים שֶׁבְּעִזָּזַת הַשֵּׁם יַחְזִירוּ לְעִיר שֶׁלָּהֶם אַחֲרֵי הַגְּרוּשׁ, צִדְקָה וְחֶסֶד זֶה הָיָה הָרַהֲיִטִּים שֶׁל הֶרֶבֶנִית שִׁינָא רַחֵל ע"ה.

טו) כְּשֶׁנִּגְמְרוּ 'אוֹצְרוֹתֶיהָ' שֶׁל הֶרֶבֶנִית, מוֹצְרֵי הַזְּמַן, יַחַד עִם הַכֶּסֶף, מַה עָשְׂתָה הֶרֶבֶנִית שִׁינָא רַחֵל ע"ה? הִיא מְכָרָה אֵת טִבַּעַת הַזָּהָב הַיִּקְרָה אוֹתָהּ קִבְּלָה בְּמַתָּנָה לְקִרְאָת נְשׂוּאֶיהָ, וְכֶךָ הִיָּתָה לָּהּ הָאֲפָשְׁרוֹת לְהַמְשִׁיךְ הַלָּאָה בְּפַעֲלוֹתֶיהָ הַבְּרוּכוֹת, כְּאֲשֶׁר שָׂאָה לְבָה לֵב הַזָּהָב.

טז) הרבנית שינא רחל ע"ה היתה רגילה לומר: "הקדוש ברוך הוא העניק לי רק ילד אחד, כדי שאוכל להיות אמא עבור עוד הרבה ילדים".

יז) ראש חדש סיון שנת תשכ"ז ערב שבת קדש היה. בבוקרו של אותו יום, התמוטטה הרבנית ונפלה, וכל המקרבים התמלאו חלחלה. למרבה הפלא, כבר הספיקה הרבנית חרף השעה המקדמת – השעה שבע בבקר – להכין את בגדי השבת עבור הרבי, ובכך נמשכה מסירותה של הרבנית עד יומה האחרון. המצב במשך השבת לא היה קל, כלם התפללו וקוו להתבשר כבר בבשורה טובה יותר.

יח) ביום ראשון ג' סיון שנת תשכ"ז, השיבה הרבנית את נשמתה הקדושה ליוצרה, והיא אף בת ששים ושבע שנים. שרשרת חייה לא היתה ארפה, אף מלאה במעשים טובים. הרבנית התבוננה היטב לדרך הנצחית.

יט) לפליאת בני משפחתה, הבחינו בחבילתה שהכינה בעודה בחיים, ובה המטפחת והסנר הלבנים, וגם הפזמקאות הלבנות, אותן לבשה ביום הקדוש. וכמו כן נמצאה שם צואה בכתב ידה, ובה כתוב לאמר: "יעזר השם יתברך שאזכה לבוא ולגור בארץ ישראל, אשר לזה הנני משתוקקת. אף, באם לא אזכה להגיע לזה בחיים חיותי, מבקשת אני שיביאו את עצמותי לשם".

כ) במסע הלוייה, התבטא הרבי מסקולען בתוך הדברים, בענותותו הגדולה: "לכל מה שהגעתי בעז"ה, הרי הפלל בגללה; בכל השג היתה היא הכח הדוחף".

כא) הרבי מסקולען הוסיף ואמר: "חלק גדול היה לה לרבנית בגדול היתומים והשאתם, ובענין זה היו לה משגים גבוהים יותר ממני".

כב) במעמד הלוייה זלגו דמעות רבות מעיני 'לדיה'. כל אחד מהם הרגיש כי היא התמסרה עבורו בכל לבה ונשמתה בכל המצבים, וכעת עם פטירתה נותרו כל כך הרבה לבבות צעירים ביתומים ממש, כאובים ומיסרים.

כג) בהיות וארץ ישראל היתה אז עדין תחת רשמי 'מלחמת ששת הימים' ומחומותיה, לא היה אפשר להוציא לפעל תקף ומיד את משאלתה של הרבנית ע"ה, ועל כן קברו אותה על תנאי בעיר מגוריה עד לתם ימי ה'שלושים'. לאחר מכן העבירו את הנפטר הצדקנית לבית העלמין 'הר המנוחות' אשר בפאתי ירושלים, בחלקת הרבנים, סמוך ונראה לציון הקדוש של הרב הקדוש מוהר"א מפעלזא זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל.

כד) פלטה הרבנית ריזל מסקולען ע"ה: חמותי זכתה למדרגה העליונה ביותר

וקבלה את הכנוי **"אם היתומים!"**